

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czímzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Sámuel**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**,
felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Beszélgetés az új erdőtörvényről. X. e.-s. — A szőlőkivitel érdekében. — Utasítás a fagykárt szenvedett fák orvoslásáról. — Nyilatkozat. — Értesítés az állati betegségekről. — Egyveleg: Szőlőárverés. Gyümölcsészeti kiállításunk. Irodalom. — Vidéki gazd. tudósítás: Apanagyfalu. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Beszélgetés az új erdőtörvényről.

X.

Harmadik czim. Kopár területek beerdősítéséről.

Erdész. No, édes bíró uram, elérkeztünk volna a harmadik czimhez, mely kopár területek beerdősítéséről intézkedik.

Bíró. Hát minden erdőnek való kopár terület beerdősítését célba vette-e a törvény? Olyan helyeket is pl., mint a „Kövesoldal“ a mi határunkban, mely meglehetősen legelő-terület lehetett valaha szüle-nagyapám idejében, mikor az erdőt rajta elpusztították; de most, midőn minden föld le van már róla mosva a víz által, még a juh is megéhezik rajta. Ez is több hasznot hajtana az országnak és a helységnek is, ha beerdősítnék, mert most felét a juhok által kitaposott és párhuzamosan haladó ösvények, felét pedig az azok közti meredek és köves pászták foglalják el, melyeken alig akad itt-ott egy-egy kis bokor füvecske.

Erdész. A törvény szavai világosan csak véderdőtalajra vonatkoznak, a futóhomokot is ideértve. A mely terület talajáról tehát bizonyítani nem lehet, miszerint annak megkötése közgazdasági szempontból szükséges, hogy ezáltal rajta hegyomlás, hó- vagy kőgörgeteg meg ne indulhasson, — hogy szélvészek és vizek rombolása, valamint a futóhomok terjedése meggátoltassék: ott a törvény a beerdősítésre nem kényszeríti az érdekelteket. Azaz, nem elég, hogy valamely kopárterület a feltétlen erdőtalaj*) tulajdonságaival birjon, hanem csak akkor rendeli el a törvény annak beerdősítését, ha az véderdő-

talajnak*) vagy futóhomoknak minősíthető. Hogy itt csak szakértők dönthetnek és oly esetek is fognak előfordulni, midőn ezek közt is véleménykülönbség lesz, az a dolog természetében rejlik.

Bíró. Hát a „Kövesoldal“ véderdő-, vagy csak feltétlen erdőtalajnak minősítné-e az erdész ur?

Erdész. Ha a kérdéses területre nézt áll legalább egyike azon feltételeknek, melyekhez a törvény 2., 4. és 165-ik §-a a véderdők és a futóhomok-területek fogalmát köti, akkor véderdőnek, — ellenkező esetben csak feltétlen erdőtalajnak kell a „Kövesoldal“ nyilvánítanom. Bíró uram jobban ismeri annak viszonyait, mint én, képes lesz tehát maga felelni feltett kérdésére.

Bíró. Minthogy azon helynek erdőtlen volta miatt sem hegyomlások, sem hősúzások nem támadhatnak; sem azt nem lehetne könnyen bizonyítani, hogy a szélvészek jobban rombolnának, annál kevésbé lehet itt szo a futóhomokról: nem marad más előkérdés, minthogy vajjon indulnak-e le onnan kőgörgetegek és kedvez-e az oldal kopársága a vizek rombolásának? Mivel pedig a „Kövesoldal“ alatt elterülő lankásabb lejtő is csak legelő; ennél fogva az oldalról leguruló kövek, valamint a lefutó zápor- és hóvíz sem tesz oly kárt, hogy előbbi véderdőtalajnak jelenthetném ki.

Erdész. De hátha a tagosítás, s avval együtt a közös legelő felosztása végbe menend, s a Kövesoldal alatti részek magánosoknak fognak jutni? Igazságos dolg lesz-e akkor, hogy ezek türjék a köveknek és homoknak rétjeikre vagy szántóföldjeikre való legurulását és a boszuság és kár mellett viseljék azon költséget, melyet ezen anyagok eltakarítása évenként nekik okoz? Aztán mondja meg bíró uram, volt-e azon a Kövesoldalon valaha erdő?

Bíró. Így beszélük az öreg emberek.

Erdész. S mit gondol, akkor is ily silány volt annak talaja.

*) Lásd az V. beszélgetést.

*) Lásd az IV. beszélgetést.

Biró. Akkor mindenesetre televény borította, melyet később az elpusztítás után a víz lehodotta.

Erdész. Tehát véderdőtalan volt, mert letarolása által a talajt a víz lemosta; eleinte vizmosta szakadások támadtak; a lemosott föld homok és kő alantabb fekvő területet borított el. — Ha a terület újból beerdősítetik, televénye lassankint megint meggyül és a századok előtti viszonyok helyreállnak. A Kövesoldalon valaha véderdő állott és ha beerdősítetik, újból e minőségbe fog lépni. Véderdő volt és lesz és habár most kopár is, még sem szüntek meg azon okok, melyek arra a véderdőtalan bélyegét sütik. Én tehát a törvény értelmében beerdősítendő „véderdőtalanoknak“ nyilvánítom; jóllehet, megengedem, hogy a megyében sok oly terület van, melynek beerdősítése sokkal égetőbb feladat ennél, a melyet épen most megbeszéltünk.

Biró. S minthogy én is szivesebben látnék ott erdőt, mint ily semmitérő legelőt, csatlakozom erdész ur nézetéhez.

Hát aztán ki rendeli el valóban az ily területek beerdősítését?

Erdész. A földmivelési ministerium.

Biró. S hogy jó annak tudomására, hogy pl. nekünk is vannak ily területeink?

Erdész. A kir. erdőfelügyelő által.

Biró. De hogy fog az 4—5 vármegyében minden apró-cseprő területecskét észrevenni és megvizsgálni.

Erdész. Biz az nehéz dolog lesz; de ő többet utazik, mint a mennyit otthon ül és a kopár területek szembetűnek; aztán némi tájékozást a kataszteri munkálatok is fognak nyújtani; végre pedig csak községre érdekét mozditja elő minden községi előljáró, ha a határjában levő ily területekre figyelmezteti a kir. erdőfelügyelőt.

Biró. Hát aztán minden birtokos köteles lesz saját erdőterületeit beerdősíteni?

Erdész. Nem lesz köteles, de jogában áll azt neki magának végrehajtani. Azért ha valamely területnek beerdősítését az erdőfelügyelő előmunkálatai alapján, az érdekelt földbirtokosok, községek és törvényhatóságok, valamint az illető közigazgatási bizottság meghallgatása után a földmivelési ministerium elhatározta, legelőszőr is a terület birtokosától fogják megkérdezni, hogy szándékszik-e annak beerdősítését végrehajtani vagy nem. Utóbbi esetben a földmivelési ministerium elrendeli, hogy mindazok, kiknek az illető terület beerdősítése érdekében fekszik, társulattá alakuljanak. A társulattá alakítást a közigazgatási bizottság küldöttség kirendelése által eszközli. Hogy ez miképen történik, — miképen határoztatik el az, hogy minden érdekelt fél mily arányban viselje a beerdősítés költségeit, hogy miképen szerveztessék a társulat, hogy szedessenek be a járulékokat, — erről a törvény illető szakaszai elég világosan intézkednek.

Biró. Hát ha a területbirtokosa maga nem egyeznék bele, hogy az ő birtokán a társulat rendelkezék?

Erdész. A társulatnak megadja a törvény a kisajátítási jogot, melynek erejénél fogva az illető terület annak birtokába megy át. Természetesen meg kell téríteni a tulajdonosnak a te-

rület értékét, melyet annak jövedelméből könnyű a törvényt szabta módon kiszámítani.

Biró. Hát ha később maga a terület birtokosa megbánná, hogy nem maga erdősítette be a területet és látva a szép eredményt, vissza kívánná azt szerezni?

Erdész. A visszaváltási jogot neki a törvény meghagyja, de köteles ez iránt a beerdősítés befejezésére következő 6 év alatt nyilatkozni, különben joga megszűnik. A kisajátítási árt a beerdősítés költségei, 6 %-os kamataikkal együtt képezik. Az így kiszámított tőkét azonban nem szükséges kifizetni, hanem 10 évre terjedhető törlesztés által is le lehet azt róni.

Biró. De hát lehet-e remélni, hogy az ily kopárok beerdősítésére fordított pénzbeli befektetések 6%-ot hajtsanak?

Erdész. Azt ugyan nem lehet várni; de a költségek megtérítésénél nem is az a kérdés, hanem az, hogy hány százalékos kamatot kellett volna átlagosan fizetni azon pénzért, melyet a birtokos pénzügyintézetekből vett volna fel; mert itt a költségeket valóban előlegezték a beerdősítők és elismerhetjük, hogy jelen viszonyainknak megfelelően van választva a 6%.

Biró. Hát mégis mit gondol erdész ur, hány százalékos fog jövedelmezni az ily kopár területek beerdősítésére fordított költség?

Erdész. Hát biz az — azt hiszem — mostani körülményeinkhez képest legfeljebb 3, sőt 2 és ennél is kevesebb százalékos, ha csupán az erdei terményekből nyert hasznot tekintjük; ellenben a véderdők által nyújtott, számokban — fájdalom — illő pontossággal ki nem fejezhető előnyöket figyelembe nem vesszük. Oly esetek is vannak, midőn a befektetett költségek után egy százalékra sem lehet számítani.

Biró. Akkor tán mégis kemény rendszabály, kényszeríteni az érdekelteket ily befektetésekre, midőn a földbirtokosoknál oly szűk a pénz.

Erdész. De hát ki áldozzon értük? Ki teremtsen erdőt az ők védelmére? Hát a partbirtokosnak nem maga iránti kötelessége-e saját tulajdonát a folyók árja ellen megvédeni? Pedig a partvédelmi építmények sem jövedelmeznek directe semmit sem.

Biró. Igaz a! De ha nincs rá a birtokosnak ereje!

Erdész. Ez irányban a törvény — kedves biró uram — oly bőkezű a magánosok iránt, hogy azon érdekeltek, kik az állam által nyújtandó nagyszerű előnyöket igénybe venni elmulasztandják, a helyett, hogy kapva kapnának rajtuk, valóban méltán lehet vádolni ázsiai közönnyel és a jóakarát és előrelátás hiányával. Azok valóban nem érdemlik meg, hogy a haza fiainak utózeve őket és vesztüket megérdemlik.

Biró. Hát miben állnak azon előnyök, melyeket a törvény szerint, az állam a beerdősítő társulatoknak vagy magánosoknak nyújtani fog?

Erdész. Először is a beerdősítés alá vett területeknek adómentessé tételében, mert már az 1875-ben „A földadó szabályozásáról“ alkotott VII. t. cz. 6-ik §-a adómentessé teszi az ily területeket az erdősítés befejezésétől 20—40 évig; mely idő letelte után az ily területek minőségük szerint megadóztatandók; másodsor segíti az állam a beerdősítőket mag- és

csemetéknek ingyen kiosztásával; harmadszor pénzkölesönökkel, ha az erdősítés hivatalból lett elrendelve s az egyesek vagy társulatok kimutatják, hogy az erdősítést önerejükön teljesíteni képtelenek; végre negyedszer pénzsegély által, ha a beerdősítők bebizonyítják, hogy a beerdősítés folytán elért előny csekélyebb lesz, mint a beerdősítésre fordított munka és költség, ide számítva a befektetett tőkék kamatait is.

Biró. S hogy lehet azt bebizonyítani?

Erdész. Biz az nem könnyű dolog; de még sokkal nehezebb annak megítélése, valjon a számítás helyes alapokra van-e fektetve. E tekintetben bővebb felvilágosításokba nem bocsátkozhatom, hanem a ki érdeklődik e tárgy iránt, vegye kezébe Fekete Lajos erdőértékszámítástanát.*) Itt csak annyit mondhatok, hogy a beerdősítés folytán elért előny alatt nemcsak az erdőnek tiszta jövedelmeiből kiszámított értéke (gazdasági érték) értendő, hanem ehhez adandók, — a mennyiben lehetséges — számokban, pénzben kifejezve, azon előnyök értékei is, melyeket a beerdősítők szomszédos birtokai a megtelepített védődők által annak idejében élvezni fognak.

Hogy azonban ilyen számításokat szilárd alapokra fektetni nem lehet, az magától értetődik és itt nézetem szerint számítani lehet a kormánynak méltányosságára a beerdősítőkkel szemben.

Biró. Mind nagyon szép az a mit mondott erdész ur és senki sem ohajtaná jobban mint én, hogy hazánknak véderdőtálat képező, sok helyt borzasztó nagy területeket elfoglaló kopárjai és sivó homokterületei eltűnjenek és azokat a mivelt ember áldott keze által elővarázsolt erdők borítsák be; de megvallom én sem egyesektől, sem társulatoktól nem várom, nem remélem ez üdvös, de óriási munkát. Ismerem a közönyt, melynek posványába fog fulni a beerdősítésnek gyönyörű eszméje, mely a harmadik czimben törvénybe van iktatva. Előre látom, hogy sok helyen megalakítandja ugyan a beerdősítő társulatot a törvény kényszere; de annak megválasztott tisztviselői nem fognak megfelelni kötelességüknek és a közgyűlésre összehívott tagok sem fognak illő számban megjelenni. Efféle akadályok fogják sikertelenné tenni a törvény harmadik czimét.

Erdész. Sajnos, hogy osztoznom kell kételyeiben. A törvényhozás itt is, mint sok más alkalommal, a haza polgárait olyanoknak feltételezte, a milyeneknek lenniök kellene, nem pedig olyanoknak a milyenek valóban.

De remélem; hogy lesznek a hazának egyes vidékei, a hol az erdőtörvény harmadik czimébe foglalt ige testté, a törvény tényé váland. Lesznek birtokosok, kik tudnak igaz hazafiak lenni s megmutatják, hogy érdemesek egy mivelt állam törvényeinek áldásaira. Azt is mondhatom, hogy azok, kik a kopárok beerdősítésében jó példával fognak előre menni, a törvényhozás által beerdősítésre évenként megszavazandó összegeket kölesön vagy államsegélyképen igen könnyen megkaphatják; míg később, ha e tekintetben remélhetőleg nagyobb lesz a concurrentia, nehezebb a hozzáférhetőség; azért jobban teszik azok, a kik ez előnyök elnyerésével és felhasználásával sietnek.

*) Kapható szerzőnél Selmecezen. Ára postán megküldve 3 frt

Azon esetre — a mi, sajnos, valószínű, — ha a törvénynek ezen nagylelkű kedvezményei és intézkedései sem lennének képesek a kopár területek beerdősítésének elegendő lendületet adni; nem látok a törvényben semmi kényszerítő rendszabályt, mely elrendeli ugyan a beerdősítést és a társulatok alakulása és működése felől is intézkedik; de az ebbeli mulasztások ellen semmi orvoslottat nem nyújt.

Ott, a hol a kopár területek a törvény daczára sem erdőszittetnek be, nézetem szerint e cél elérésére nem fog más eszköz fenn maradni, mint ha a kormány maga fogja a dolgot kezébe venni. De majd meglássuk hogy lesz!

Biró. Én legalább igyekezni fogok, hogy a községünk határában levő kopárokat mi, t. i. a birtokosok erdősítsük be és pedig mentől hamarabb. De e tekintetben is jó volna egy kis tájékozottsággal birni, a műszaki teendők felől. Nem tudna-e erdész ur ez irányban egy jó könyvet ajánlani?

Erdész. Illés Nándornak erdőtenyésztéstanán kívül*) igen ajánlhatom Fekete Lajosnak pályanyertes munkáját „A Mezőség kopárainak befásításáról“, mely az Erdélyi Gazdasági Egylet kiadásában jelent meg.**)

(Folytatása köv.)

e - s.

A szőlőkivitel érdekében

az orsz. borászati kormánybiztos 930. sz. a. a következő körlevelet bocsátotta ki:

A szőlőkivitel iránt érdeklődő külföldi vállalkozók által a kormánybiztosi hivatalhoz intézett kérdésekre a hazai gazdasági egyesületek, kereskedelmi- és iparkamaráktól beérkezett vélemény-nyilvánítások az alábbi pontokban levén körvonalozhatók, van szerencsém azokat az érdekelteknek ezennel tudomására hozni. Ugyanis:

I. A mi általában az eszme keresztülvitelét illeti — eltekintve a némely helyeken már eddig is fennállott csemegezőlők kivitelétől — erre országszerte a nagyobb bortermő vidékeken élénk hajlandóság mutatkozik.

II. A pezsgő-, fehér- és veres bor szűréshez alkalmas szőlőnek ára az eladási helyen métermázsánként a különböző vidékek szerint 5 frttól — 25-frtig átlag tehát 12—25 frtban állapított meg.

III. A küldeményt első sorban a helyszínén való becsomagolás és vasutra szállítás költségei terhelik, melyek természetesen a szerint különböznek, a mint az eladási hely valamely vasutállomáshoz közelebb vagy távolabb fekszik. Ezen költségeket métermázsánként némelyek 2 frtba; mások 1 frt 50 krba számítják; azonban kétségtelen, hogy rövid idei gyakorlat után ezen költségeket átlag legfőlebb 1 frtra reducalni lehetend.

IV. A vasuti szállítási díjat illetőleg e tekintetben Németország nagyobb állomásaira, ugy az osztrák, mint a magyar állam-vasutak részéről kedvezmény tarifák vannak életbeléptetve s az áruk egyszerű teher-fuvarlevél melletti feladásnál gyorsszállítmányképen kezeltek; föltétel azonban, hogy kocsinként

*) Lásd a IV. beszélgetést.

***) Ára csak 1 frt.

legalább 5000, sőt ha lehetséges 10,000 klgr. szállítassék.

Igy az osztrák állam vasut társaság gyors árukénti kezelés mellett Budapesttól pl. Hamburgba 14, Berlinbe 12:58, Drezdába 11:59, Reichenbergbe 10:66 márka díjtételt számít.

Ugyanezen szállításokérti teherárképen, 5000 klgr terhelés mellett a következő díjtételek számíttatnak: Hamburgba 8:39, Berlinbe 6:14, Drezdába 5:60 és Reichenbergbe 5:68 márka.

A m. kir. állam vasutak részéről szintén állanak fenn közvetlen díjtételek, melyek az olcsó szállítást lehetővé teszik.

V. A fehér- és vörösbor szűrésre alkalmas szőlőszállítása a különféle helyeken különböző rövidebb vagy hosszabb határidőkben történhetik, de az egész országra nézve mint legkorábbi terminus szeptember 10-től legkésőbb november 1-ig.

VI. A veres szőlők érettségéről a szállítók kezességét vállalnak.

VII. A szállítás eszközlésére nézve különböző oldalról javaslatba hozatott ládák, hordók vagy kosarak alkalmazása. A tett tapasztalatok szerint azonban a borkészítésre való szőlőszállításnál legcélszerűbbnek mutatkozik külön e célra készített könnyű és olcsó mintegy 50 klgrm. tartalmu fa-ládák használata; melyek oly módon készítendők, hogy a deszkák közt hézagok maradjanak s fedél helyett könnyű tüllnemű szövettel szegeztessek be; a végből, hogy a légnak rajta szabad átjárás engedtessek.

Csak is ily csomagolási mód mellett lehet az olcsó szállítási díjtételt igénybe venni, miután tudvalevőleg a csemege-szőlő gyanánt kosarakba csomagolt áruból egy kocsiba 5000 klgrm. nem rakható, mely pedig az elfogadható legkisebb mennyiség.

VIII. A gyümölcs hibátlan megérkezése iránt az eladók kezességét alig vállalhatnak; ez a vevő illetőleg szállító cég és ügynök feladata levén. Kétségtelen azonban, hogy már egy esztendei tapasztalat után is e tekintetben biztos tájékozás lesz nyújtható.

Megjegyeztetik e helyen, hogy a jobb fajta szőlő métermázsája átlag 60—70 liter mustot szolgáltat. Még pedig.

portugalli szőlő métermázsánsként	65 l.	19 ³ / ₄ %	czukortartal.
burgundi „ „	64.4 l.	20 ⁰ / ₁₀ „	„
bouzi (? szerk.) „ „	69 l.	21 ⁰ / ₁₀ „	„

IX. A fizetési módokat nézve javaslatba hozatott egy részt a szőlő beszerzésre szánt pénzüsszegnek letéteményezése az eladási helyhez közelebb fekvő valamely város nagyobb pénzintézeténél; mely összeg azon mérvben a mint a vásárolt szőlő vasutra adatik, lenne az ügynök által az eladó javára folyóvá teendő. Egy másik mód szerint az ügynökök a vett szőlőt mindjárt a kötés alkalmával készpénzben fizethetnék ki. Mindenesetre azonban legcélszerűbb volna e tekintetben a helyi viszonyokhoz képest a felek közt részletesen megállapítandó módokat szerint eljárni.

Tudomására hozom egyszersmind, hogy fentebbi pontok úgy a hazai termelők és a szőlőkivitelre ajánlkozó ügynökökkel, valamint német szövegben az illető külföldi vállalkozókkal is közöltettek.

Budapest, 1880. szeptember hó 23-án.

Miklós Gyula.

Utasítás

a fagykárt szenvedett fák orvoslásáról.*)

A fagykár következményeinek constatálásával következő eljárás ajánlatik a fák tisztogatására, helyreállítására.

Az egészen megromlott semmi életjelt nem mutató fák kidobandók, azon fiatal fák kivételével, melyeknek kiszáradt nemes része alatt, alól a gyökörönéből hajlások sarjadzanak ki; ezen vadsarjak annak idejében ott helyben beőjtva, jóval hamarabb gyümölcsözésre fordulnak, mint a helyükben ültetett új csemeték; a nyár folyamán, elég a kiszáradt fát gyök fölött lefűrészelni, gyökerét azután majd a betakarítás után, őszkor lehet kiemelni és a földet új, ellenkező természetű (almár helyébe csontár és csontár helyébe almár) gyümölcsfa ültetésre előkészíteni.

A kifakadozott és felujulni látszó, de később leszáradt ágak azonnal leveendők és pedig az erősebbek fűrészszel s azután éles késsel simára faragandók s a seb, fatapasszal elzárandó.

Kifakadozott és élénk hajtásnak induló ágak most már megtisztíthatók, oly formán, hogy a legalkalmasabban álló és legélénkebb hajtás fölött a sérült ág levágassék és a seb, mint mondvolt elzárassék.

Ily felujult ágak nagyrészt tele vannak helyenként egész csoport új oldalhajtásokkal, míg helyenkint kopaszak; ezen oldalhajtások, hogy a legfelső, az ág folytatására meghagyott új hajtást túl ne szárnyalják, hogy azon felső új hajtás minél erőteljesebben kifejlődjék: az oldalhajtások hegyei becsipendők; ezen eljárással elérjük azt, hogy a becsipett hajtások tovább növéstét megszüntettük és talán gyümölcsstermesre is ösztönözzük, de mindenesetre elérjük azt, hogy az ág folytatására szánt legfelsőbb új hajtás izmosan növekedik és az ág kopasz részein is hajtások törhetnek ki.

Ezen munka egész nyáron keresztül folytatható lehet, mert az oldalhajtások hegyeinek elcsipésével és a tőhajtások ritkításával, a fa újuló szervezetét támogatjuk és a jövő gyümölcsstermést előmozdítjuk.

Ezzel azonban nincs még bevégezve a fagykárt szenvedett fa helyreállítása, mert az elmondott eljárások még oly szorgalmas alkalmazása mellett is megésik, hogy a felujult fa és annak felujuló ágai hézagosak, rendetlenek és általán a tenyészet minden kellékének nem felelnek meg. Ilyeneknél szükségesnek fog mutatkozni, összel vagy jövő kora tavaszkor a nedvkeringés szünetelése idejében az ágaknak erős visszametszésével a fa alakjának megfelelő rendezése, hogy a táplálandó faszervezet megkevesbitésével a fagykárt szenvedett fa meghagyott szervezetét izmos tenyészetre élénkítsék a gyökér által felszolgáltott táplandék.

A fagykárt szenvedett fák elmondott gondozása azért is multhatlan szükséges, mert a fagykár természetes következménye a jövő gazdag gyümölcsstermés, mely aztán kérelhetetlen kimerítné erejét — és megölné a tenyészterőben amugy is csökkent fát,

*) A nmlgu ministerium által most, szeptemberhó végén küldött meg az erdélyi gazd. egyletnek. Szork.

ha annak feljúló tenyészetét elő nem mozdítanók és a kilátásba helyezett gyümölcsstermés felismerésével a fát alkalmas trágyázással nem támogatnók.

Nyilatkozat.

Közgazdaságunknak gyümölcsészeti ágában napról-napra figyelemreméltóbb mozgalmat és érdeklődést tapasztalunk. — Honfiumi örömmel veszünk tudomást a haladásnak bármely jelenségéről és ha egy ily mozzanat azonfelül még életrevalónak is bizonyul, a méltányló elismerés nyilvánítására hivatva érezzük magunkat.

Midőn az Országos Magyar Gazdasági Egylet a „Gyümölcsészeti Füzetek” kiadásával a közönség régen hangoztatott óhajának kívánt eleget tenni, nemcsak, mint bátor kezdeményező, de különösen mint áldozatkész vezető, kötelezte hála a hazai gyümölcsészet és kertészet ápolóit.

Most, miután e füzeteknek már 9-ik szakasza is változatlan iránynyal és tartalmassággal kezeink közt van, elérkezettnek látjuk az időt, nemcsak elismerő dicsérettel elhalmozni annak érdemes szerkesztőjét, tek. Villási Pál urat, ki a valódi szakember szenvedélyével igyekszik annak belbecsét értékessé tenni, hanem kedves kötelességünknek is tartjuk: hogy ezen, — irodalmunkban egyedüli és derék szakközlönyt az érdeklődőknek figyelmébe a legmelegebben ajánljuk.

Tordán, 1880. szeptember 28-án.

A Torda-Aranyosi Gazdasági-Egylet választmánya.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1880. sept. hó 22-től—30-ig!

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
Brassó	Botfalva	1 ló	takonykór	kiirtatott
N.-Küküllő	Szász Halom	1 „	„	„
Sz.-Doboka	Szolnok	1 „	„	„
Brassó	Keresztényfal	4 szarvm.	lépfene	elhullott
„	Feketehalom	1 „	„	„
„	Rozsnyó	3 „	„	„
Hunyad	Perkász	5 „	„	„
„	Tordos	2 „	„	„
„	„	2 szarvm.	„	„
Maros-Torda	M.-sz.-király	2 sertés	„	„

A jamai pusztán sept. 11-ike óta új marhavész eset elő nem fordult; Horvát-Szlavonia s a határörvidék 8 községében marhavész uralg, Magyarország többi területe marhavészmentes.

Egyveleg.

— Szőlőárverés és kertészeti szakosztályi ülés. Az egyleti köztelken (agyagdombutca 1 és 2 sz.) az idei oporto szőlő termés folyó october hó 6-án délután 4 órakor fog nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett eladatni, mire az érdeklődő venni kívánók ezennel tisztelettel meghivalnak. Ugyanakkor és ugyanott a kertészeti szakosztály is ülést tart, mit a t. tagok szives figyelmébe ajánlunk.

— A gyümölcsészeti és kertészeti kiállításra, melyet az erdélyi gazdasági-egylet október 28-tól november 3-ig a kolozsvári vigadó termeiben tart, nagyban folynak az előkészületek. A kertészeti szakosztály rendező bizottságul a következő urakat választotta meg: Verres Ferencz elnök, Szabó Sámuel, Szentgyörgyi Lajos, Szenkowich Márton, Ritter Gusztáv, Walz Lajos és Gamauf Vilmos egyleti titkár. A kiállítás megnyitására, a jutalmak kiosztására, valamint a bíráló bizottság vezetésére egyleti elnök Tisza László lett felkérve. Maga a bíráló bizottság királyhágóntuli s inneni jeles szakértőkből lesz összeállítva, az elsőik közül névszerint meghíva lettek: Balog Ágost esperes kanonok, Bencsik György földbirtokos, Bereczky Máté gyümölcsész, Biró Pál kertész-tanár, Gábor József vinczellér-képezdei igazgató, Girokuty P. Ferencz gazd. muzeumi igazgató, Gobóczi Károly gazd. egyleti titkár, Göndöcs Benedek apát és lelkész, Kodolányi Antal volt igazgató, Korizmics László orsz. gazd. egyleti alelnök, Kovács József lelkész, Lukácsy Sándor gyümölcsészeti kormánybiztos, Miklós Gyula borászati kormánybiztos, Molnár István vinczellér-képezdei igazgató, Morócz István orsz. gazd. egyleti titkár. Pánihy Endre főesperes kanonok és Villási Pál kertész-tanár. Az erdélyi országrészben létező öt gazdasági egylet u. m. az erdélyi szász, a küküllőmegyei, a szolnok-dobokai, a székás-menti és a torda-aranyosi arra lettek felkérve, hogy részükről 5—5 szakértőt küldjenek ki a bíráló bizottságba, valamint az erdélyi gazdasági egylet kertészeti szakosztálya is 5 tagot fog kinevezni, esetleg még a hézagokat is kitölteni. Ily összeállítás mellett teljes biztosítékot nyernek a kiállítók, hogy a bírálót a lehető legnagyobb részrehajthatlansággal fog megejteni. Az érdeklődés országszerte nagy és így a tárlat sikerére is kedvező a kilátás. Megemlíthjük még, hogy az államvasut, az első erdélyi, a tiszavidéki és az alföld-fiumei vasut igazgatóságai menetdíjkezdmények iránt megkeresve lettek.

— Megjelent és szerkesztőségünkhez beküldetett: „Utmutatás a phylloxera (vastatrix) felismerésére” írta Dr. Szaniszló Albert, 1 kömetszetű táblával, második javított kiadás, ára 40 kr. — E jeles munkát az „Erdélyi Gazda” t. olvasói egyletünk bőkezűségéből eléggé ismerik, hogy második javított kiadását is saját körükben jó lélekkel ajánlhassák. — „Az adókezelési rendszer reformja” írta Dr. Frey Gyula, ára 40 kr. („Különlenyomat a Pesti napló“-ból). Sok talpraesett megjegyzésben bővelkedik, mely remélhetőleg az intéző körökben méltányló figyelemre fog találni. — „A baróthi gazd. felső népiskola értesítője 1879/80-ra” és — „Értesítő a nagy-szent-miklósi földműves iskoláról” — az illető intézetekről nyújtanak egyesesen összeállított érdekes adatokat.

Vidéki gazdasági tudósítás.

Apanagyfalu, 1880. szept. 25.*)

Őszi munkálatok megkezdve, kis gazdák által a vetés buzából jobbrészt elvegezte. — Nagyobb gazdák a vetést csak félenyire végezték. Rozsot nagyon kevesen vetettek eddigelő. Tengerink aligha tökéletes lesz, némelyek megkezdtek a szedést, a látszat csalt, mert a remélnél jóval kevesebb lett — eddigi hozam holdanként 100 vé-

*) Mult számunkra elkésve érkezett.

ka csöves tengeri. — Szőlőtermés közepes ugyan, de édes szőlőnk még most sincs — s talán nem is lesz, mert az idő igen hűvösre fordult. Sarjatermésünk kitűnő volt, jó időnk járt a gyűjtéskor. Gabona árak helyt állanak. Marha ára csökkent, oka a helyenkénti takarmányhiány. — Gazdasági igavonó és haszon állataink jó karban egészségesek. Erdeinken meglehetősen makk-termés van, érezzük a sertés-árakon is, mert napról-napra drágul. — Gyümölcs, szilva, sok volt, alma kevesebb, körtve semmi.

Rösler Károly.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjúpiacz Budapest, 1880. szeptember 25-től október 2-ig

Buza jó kelendőségben; forgalom 100,000 metermáza, ár 11 frt 70 krig.

Rozs nem keresett, forgalom 4000 metermáza, ár 10 frt 25 krig.

Árpa üzlet gyenge, forgalom 3000 metermáza, ár: takarmányárpa 6 frt 40 krig, seres árpa 8 frt 50 krig.

Zab üzlet élénk, forgalom 8000 metermáza, ár 6 frt 40 krig.

Törökbuza igen keresett, ár 8 frt 60 krig.

Gyapju gyárilag mosott mintegy 13,500¹/₂ kilogr. 1 frt, 80—3 frt 45 krig.

Gabona-árak:

minimum és maximum: Budapest sept. 25. | Bécs sept. 25.

Buza	10.35—12.40 frt	11.25—11.95 frt
Rozs	10.50—11.30 frt	10.00—10.25 frt
Árpa, takarmány	6.00—6.50 frt	6.30—6.50 frt
Árpa, szeszfőzésre	7.75—8.50 frt	7.10—7.72 frt
Árpa, seres	— — — frt	8.20—9.20 frt
Zab	6.35—7.00 frt	6.00—6.20 frt
Törökbuza	8.30—8.60 frt	7.95—8.00 frt

Budapesti marhavásár sept. 29 és 30-án Összes felhajtás 2384 drb. nagy és 5512 drb. apró marha. Ebből eladatott 32 drb. bika, 664 drb. ökör, 1196 drb. vágó tehén, 320 db. fejős tehén, 172 db. bival, 191 db. borju, 5321 db. birka. Árak: bika darabonként 55—130 frt, ökör páronként 160 340 frt, vágó tehén páronként 120—250 frt, fejős tehén darabonként 80—150 frt, bival páronként 150—235 frt, borju darabonként 14—26 frt, birka páronként 8—14 frt. Hús-árak 100 kilonként: ökörhús 50—53 frt, tehénhús 48—50 frt, borjuhús 70—90 frt, bivalhús 44—46 frt.

Bécsi marhavásár sept. 28-án. Összes felhajtás 2198 drb és pedig 1039 drb. magyar, 858 drb. lengyel és 319 drb. német fajta, melyből 2038 drb. ökör, 77 drb. tehén, 62 drb. bika. és 12 drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 57—62 frt, lengyel 56—60 frt, német 56—62 frt, tehén 48—55 frt, bika 48—51 frt, bival 47—48 frt. Lában darabonként 120—220 frtot fizettek.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzalog-kölcsönök

a birodalom bármely részében telekkönyv vezett földbirtokra 1000 frttól kezdve bármily magas összegig, 4¹/₂, 5 vagy 6% kamat mellett törlesztésre a legelőnyösebb feltételek mellett, ugyszintén bekebelezett terhek kifizetését gyorsan eszközli a

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

(2.) (40—52.) Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.
Értekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 2—4 óráig.

Lóavató.

A kolozsvári lóavatói bizottság tudatja a t. érdeklődőkkel, hogy Kolozsvárt a nagy kaszárnyában, minden héten egyszer, **hétfői napon 8—11 óráig** a bizottság által lóbevásárlások eszközöletnek.

Megvételnek:

Hátas lovak legalább 15 markosak 4¹/₂ évtől 7 évesekig. Árak 200—300 frtig.

Hámos lovak, tűzerek számára erős alkotású 4¹/₂—7 évesek, legalább 23 marok és 2 hüvelyk magasságúak. Árak 200—350 forintig.

(28)

(1—6.)

(26.)

ELADÓ

(2—3.)

4 törzs (törzs = 1 kakas, 2 tyuk) spanyol faj idei szép csirke, törzse 12 frt, 1 törzs idősebb (a kakas 2 éves, a két tyuk 4 éves) 12 frt; 6 törzs Crève coeur, melyből 1 kakas 2 tyuk 12 frt, 1 kakas 1 tyuk 8 frt.

Pusztá-póói faiskolából 2—6 éves gyümölcsfákat és gleditsiát, — saját tehenészetéből jó tejet, tejfelt, vaját, úgy tojást és mézet ajánlok; viszont gazdától eladásra elfogadok.

DÖMÖTÖR LÁSZLÓ,

Budapest, Magyarutca 29.

A szürethez

(23.)

ajánljuk legjobb szerkezetű

(5—6.)

borsajtókat

orsóval és a nélkül, **szőlő-malmokat** 30 frttól 105 frtig, **szőlő-morzsoló-szitákat**, darabja 7 frt, **borlehu-zó-gépek** (szivattyúk) legújabb szerkezet, szélkazánnal és golyó-szelentyüvel, melyekkel mustot, valamint bort a seprőtől egészen tisztán lehet lehuzni, a nélkül, hogy azt felkeverje.

Valódi amerikai nyomó és szivó ruggyanta-tömlők, borlehu-zó-tömlők, palaczkok betöltési készletek, dugasztó-gépek valamint mind a pincze-eszközökhöz tartozó czikkek.

Képes árjegyzékek kívánatra ingyen kiszolgáltatnak.

SCHOTTOLA ERNŐ és NEOSCHIL,
Budapest, váci-körut 28. sz.

A TORDA-ARANYOSI „GAZDASÁGI-EGYLET“

(27.)

KERTJÉBŐL

(1—1.)

1880. őszén és 1881. tavaszán kiadható

NEMESITETT CSEMETÉK NÉVSORA ÉS ÁRJEGYZÉKE

Tordán (Erdélyben.)

<p>Almák.</p> <p>Darabja 35 kr. Egyleti tagoknak 30 kr.</p> <p>Nyáriak:</p> <p>Asztrakán, piros. Borizü, alföldi. Charlamowsky=Borovitzky. Renette, arany, nyári. Virginiai, rózsza.</p> <p>Ősziek:</p> <p>Calvil, piros. Gravensteini. Fahéjalma. Langston, hasonlíthatlan.</p> <p>Téliek:</p> <p>Bánfy Pál. Dancigi, szeges. Gyógyi, piros és csikos. Köstlichster. Királyi, kurtaszáru. Londoni, magonc. Parmau, Adams. " föderal. Pázmán-alma. Pogátsalma. Pönyik. Pepin, arany, angol. " Blenheimi. " Dovton. " Londoni. " Newton. " Republican. " Ribston=Travers. R. Renette, ananas. " d'Angleterre. " Baumann. " Breda. " Canadai. " Carmelita. " Casseli, nagy. " Champagnei. " Diadal. " Diel. " Dietzi. " északi. " Harbert. " Kórodai. " Korona. " muskotály. " nemes, francia. " nonpareil. " Oberdiek. " Orleans. " Széchenyi. " új-Jorki.</p>	<p>Revali, körteizü. Rosmarin, fejtér, tiroli. Sóvári alma. Stettini, piros=Török Bálint. Papalma. Sikulai. Suzanne. Szercsika, ananás.</p> <p>Pyrus baccata, befőttnek való apró piros alma, négy évesek, da- rabja 25 kr.</p> <p>Körték.</p> <p>Darabja 40 kr. Egyleti tagoknak 35 kr.</p> <p>Nyáriak:</p> <p>Ambra. Ananas=Comperette. Barackkizü. Bergamotte, nyári. Magdolna. Párisi érsek, nagyon korai. Stuttgárdi kecskeör. Torzsátlan=nyári Kálmán. Öt egy falat. Vilmos. Hoyerswerdi, zöld.</p> <p>Ősziek:</p> <p>Angoulemi hercegnő. Bergamotte, őszi=fejtér vajonc. Britania. Congres emléke. Diel, vajonc. Esperest, őszi. Fahaj színü vajonc. Izambert, zöld. " borizü rozsdás. " normanni piros. Montgeron=Sylvester-körte. Mária Luiza. Napoleon, vajonc. Salisbury, fűszeres. Transsilvanienne=Erdély szépe.</p> <p>Téliek:</p> <p>Beurré delicat. " Lady. " six. Bergamotte, husvéti. " Liegel=Kopertzer. Colmar Flotow. " Joungh. " Suverain=regent. Coloma téli. Chamontel.</p>	<p>Clairgeau. Elize Mathews. Esperest, téli. Giffart. Hardenpont, téli. Jaminette. Josefin de Maline. Luis bon. Kobak Bosc. Passe crassan. Philippe Delfosse. Prince imperial de la France. Robert Gregoir. " muskotály. Rouselett van der Wekken. St. Germain. Sterkmann vajoncza. Toulouse, vaj. Touerlinx vajonc. Triomphe de Jodoigne. Uj Fulvia. Virguleuse. Zephirine Gregoir.</p> <p>Oltógaly darabonként 2 kr.</p> <p>Őszi barackkók.</p> <p>Darabja 30 kr. Egyleti tagoknak 25 kr. négy évesek.</p> <p>Augustusi, bársony. Bibor, korai. Belle de Vitry. Cancellárnő, szép. Early Victoria. Gros mignon. János herceg. Károly herceg. Leopold emléke. Magdolna. Máltai. Margit. Marianna hercegnő. Mike csodaszépe. Montreuil noir. Napoleon. Paulina.</p>	<p>Schmidberger. Szép, párisi. Venus emléke. Willermoz. Vérszín virágu, cukros.</p> <p>Barackkók, kajszi</p> <p>2—3. évesek darabja 40 kr.</p> <p>Bredai. Debreczeni. Gros précoce. Királyi. Morpark. Muskotály. Mus-mus. Nancy. Oberdiek.</p> <p>Cseresznyék</p> <p>2—3 évesek darabja 35 kr.</p> <p>Bigeran noir. Disznodi Rosa. " barna. " cukor. " Roth-féle. " Gündis-féle. " kurtaszáru. " Sill-féle. Haffner cseresznyéje. Nagy rózsza ropogos. Winkler cseresznyéje.</p> <p>Meggyek</p> <p>2—3. évesek darabja 35 kr.</p> <p>Amarella édes. Hortensia. Holyagos spanyol. Korai spanyol (Liptai). Körösi fekete (Csókás). Prágai muskotály.</p> <p>Szilvák</p> <p>2—3. évesek darabja 35 kr.</p> <p>Ringlo zöld. Sámál szilvája sarga. Kirke szilvája kék.</p> <p>Szőlővesszők.</p> <p>Gyökeresek, 1 és 2 évesek. (Ministeri rendelet következtében csak helybelieknek kiadható.)</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>Rajnai rízing, 1 éves 1000 drb.</td> <td>14</td> <td>frt.</td> </tr> <tr> <td>" " 2 " " "</td> <td>16</td> <td>"</td> </tr> <tr> <td>Traminer " 2 " " "</td> <td>16</td> <td>"</td> </tr> <tr> <td>Carbenet Sauvignon " " " "</td> <td>20</td> <td>"</td> </tr> <tr> <td>Leányka-szőlő " " " "</td> <td>16</td> <td>"</td> </tr> <tr> <td>Kövér szőlő " " " "</td> <td>16</td> <td>"</td> </tr> <tr> <td>Csemege-szőlő, darabja</td> <td>5</td> <td>kr.</td> </tr> </tbody> </table>	Rajnai rízing, 1 éves 1000 drb.	14	frt.	" " 2 " " "	16	"	Traminer " 2 " " "	16	"	Carbenet Sauvignon " " " "	20	"	Leányka-szőlő " " " "	16	"	Kövér szőlő " " " "	16	"	Csemege-szőlő, darabja	5	kr.
Rajnai rízing, 1 éves 1000 drb.	14	frt.																						
" " 2 " " "	16	"																						
Traminer " 2 " " "	16	"																						
Carbenet Sauvignon " " " "	20	"																						
Leányka-szőlő " " " "	16	"																						
Kövér szőlő " " " "	16	"																						
Csemege-szőlő, darabja	5	kr.																						

MEGJEGYZÉSEK.

A csemeték két-három és négy évesek.

Csomagolás díja: 10 darabig 40 kr. Tíz darabon felül minden drb 2 kr.

A megrendelésben világosan kitéendő, hogy ha valamely faj időközben elfogyott volna, lehet-e azt vagy sem hasonló jószágú fajjal pótolni? Megrendeléseket elfogad az egylet gazdája tek. Wolff Gábor gyógyszerész ur és azokat kőszpénzfizetés vagy utánvét mellett szétküldi!

Pincze felszerelési eszközök, bor és sörfejtő szivattyúk, dugaszoló és palaczköltő gépek,

de különösen gazdasági gépek nagy raktára, ugymint
törökbuza morzsolók 35 forinttól kezdve,

Mayer-féle Trieurök,

melyek a konkolyt, bükkönyt és vad zabot tökéletesen kiválasztják
kaphatók kedvező feltételek és jótállás mellett

az első magyar gazdasági gépgyár összpontosított raktár
és gépműhely erdélyországi fióktelepében

(5.)

(30.—45.)

WALSER FERENCZ-nél

Kolozsvártt, bel-monostorutca 12. szám.

P i a c z i á r a k.

A h e t i v á s á r			Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
h e l y e	napja		tiszta buza	elogy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marhahus
á r a k r a j o k á r o k b a n												
Beszterozo	sept. 28		650	600	650	—	200	450	220	100	300	36
Brassó			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Csik-Szereda	sept. 22		900	—	450	370	225	575	180	80	175	36
Décs	sept. 29		880	760	620	360	380	600	460	100	200	36
Dóva			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Erzsébetváros	sept. 24		750	650	500	—	350	400	250	130	250	44
Fogarás			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K.-Fehérvár	sept. 25		975	840	805	—	600	420	250	100	240	40
Sz.-Sz.-Miklós	sept. 25		900	—	450	400	250	600	270	50	—	38
Kolozsvár	sept. 30		780	—	650	—	190	490	240	240	350	48
N.-Vásárhely			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagy-Enyed	sept. 30		960	780	650	—	200	400	360	150	260	44
H.-Szében	okt. 1		710	560	530	430	200	480	180	100	325	44—48
Begovár	sept. 30		660	460	450	—	200	400	140	70	160	40
S.-Sz.-György			—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sz.-Régen	sept. 30		762½	625	620	350	185	450	170	70	220	40
Sz.-udvarhely	sept. 28		850	600	500	—	225	500	230	40	200	36

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40
kr-ával számíttatnak.

A hirdetés szövegét
a t. megrendelők minden
külön díj nélkül tot-
szés szerint akarhányszor
változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	szori hirdetésnél										
	fixetendő forint										
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
1/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai
és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészt
engedélyben részesülnek
ha hirdetésük beküldésekor
tagsági vagy előfizetői
minőségükre hivat-
koznak.